

**IMPROVING THE LEGAL FRAMEWORK FOR
COLLABORATION BETWEEN CRIME PREVENTION
SERVICES OF INTERNAL AFFAIRS BODIES AND MASS
MEDIA IN THE PREVENTION OF OFFENSES**

Amanov Abrorjon Abdullayevich

Professor at the Institute for Advanced Training of the Ministry of
Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17416442>

ARTICLE INFO

Received: 16th October 2025
Accepted: 21st October 2025
Online: 22nd October 2025

KEYWORDS

Internal affairs bodies, crime prevention services, offense prevention, mass media, cooperation, legal framework, improvement.

ABSTRACT

The article examines the improvement of the legal basis for cooperation between crime prevention services of internal affairs bodies and mass media in preventing offenses. It also presents proposals and recommendations for more effective organization of this activity.

**ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР
ПРОФИЛАКТИКАСИ ХИЗМАТЛАРИНИНГ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИ
ОЛДИНИ ОЛИШДА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ БИЛАН
ҲАМКОРЛИГИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ**

Аманов Абдоржон Абдуллаевич

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Малака ошириш институти
профессори

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17416442>

ARTICLE INFO

Received: 16th October 2025
Accepted: 21st October 2025
Online: 22nd October 2025

KEYWORDS

Ички ишлар органлари, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматлари, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, оммавий ахборот воситалари, ҳамкорлик, ҳуқуқий асослар, такомиллаштириш.

ABSTRACT

Мақолада ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлигининг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш хусусида фикр юритилиб, мазкур фаолиятни янада самарали ташкил этишга оид таклифлар ҳамда тавсиялар билдирилган.

Юртимизда ҳуқуқий демократик давлат ва эркин фуқаролик жамиятини янада ривожлантириш йўлида тизимли ислоҳотлар амалга оширилаётган бугунги кунда ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлигининг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш масаласи муҳим йўналишлардан бири ҳисобланади.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, мамлакатимиз мустақилликка эришган илк даврлардан бугунги кунга қадар юртимиз ижтимоий ҳаётнинг барча тармоқлари каби оммавий ахборот воситалари фаолиятида ҳамда уларнинг давлат органлари билан муносабатларида мутлақо янги давр бошланди. Хусусан, мустақил Ўзбекистон Республикаси Конституцияси¹да оммавий ахборот воситалари учун алоҳида боб ажратилиши ва фундаментал қоидаларнинг белгиланишини алоҳида қайд этиш лозим.

Шунингдек, мамлакатимизда бугунги «Янги Ўзбекистон» ислоҳотлари даврида, қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли кафолатлаш масалаларида фуқаролик жамияти институтлари, шу жумладан оммавий ахборот воситаларининг судлар ва ҳуқуқ-тартибот органлари билан алоқаларини мустаҳкамлаш, тобора ривожлантириш вазифаси кун тартибига қўйилди ҳамда халқ билан мулоқотнинг самарали механизмларини жорий этиш жамоатчилик назоратини амалга оширишнинг замонавий шаклларини ривожлантириш, ижтимоий шерикликнинг самарасини ошириш, ... оммавий ахборот воситаларининг ролини кучайтириш»² масалалари белгилаб берилди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ҳам ҳуқуқбузарликларни олдини олиш, жамоат тартибини сақлаш ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилиш, адолатни ўрнатишда жамоатчилик билан алоқаларни янада мустаҳкамлаш борасидаги ишларни янги босқичга кўтариш лозимлиги ҳамда бу фаолиятни йўлга қўйишда эса, ҳуқуқ-тартибот органлари очиқлиги ва шаффофлигини таъминлаш ҳамда улар устидан жамоатчилик назоратини йўлга қўйишда оммавий ахборот воситалари алоҳида роль ўйнашини³ алоҳида қайд этиб ўтди.

«Ички ишлар органлари таянч пунктлари тўғрисида»⁴ги Низомда эса, таянч пунктларининг асосий вазифалари қаторида «ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш масалалари бўйича ички ишлар

1 Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

2 Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сон Фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

3 *Мирзиёев Ш.М.* Ички ишлар органлари фаолияти тизимида мавжуд муаммо ва камчиликлар, истиқболдаги вазифалар // Халқ сўзи, 2017 йил 10 февраль.

4 Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2896-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

органларининг бошқа бўлинмалари, давлат органлари, ташкилотлар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорликни амалга ошириш» вазифаси белгилаб берилди.

Давлат органларининг оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлик муносабатларига оид мутахассислар томонидан бир қанча фикрлар билдирилган. Масалан, А.А.Чичановский, давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги муносабатлар доимий бир-бирига зид келади. Айниқса, улар нафақат оммавий ахборот воситаларини давлатга бўйсундиришга, балки бошқа шакллар орқали ҳам ўзаро ҳамкорликка ҳаракат қиладилар⁵ деб қайд этган бўлса, Ю. Пименова, бу муносабатлар чегараси ўта нозик бўлиб, доимо икки субъект ўртасидаги низолар келиб чиқиши эҳтимоли кўплиги билан изоҳланади⁶ деб таъкидлайди. Биз мазкур муаллифларнинг фикрларга қўшилмаймиз. Сабаби, уларнинг фикрларини мамлакатимиз ижтимоий ҳаётига мос деб айтаол-маймиз ва юқорида қайд этганимиздек, бугунги кунда ҳаётнинг ўзи жамиятдаги ижтимоий муносабат субъектларини ўзаро ҳамкорликда фаолият юритишини тақозо этмоқда. Одатда, мазкур муносабатларда ҳар икки субъект ҳам ўзаро келишув, бир-бирини қўллаб-қувватлаш асосида иш олиб бориши мақсадга мувофиқдир. Зеро, жамиятда оммавий ахборот воситалари фаолиятининг ҳуқуқий асосларини давлат органлари яратади ва уларнинг фаолияти учун кафолатлар ишлаб чиқади. Давлат органларининг ўз хизмат мажбуриятларини самарали бажаришларида (масалан, ҳуқуқбузарликларни олдини олиш фаолиятида) эса, оммавий ахборот воситалари билан самарали ҳамкорликни йўлга қўйилиши ўзининг ижобий натижасини беради.

Таъкидлаш лозимки, бугунги кунда юртимизда оммавий ахборот воситалари сон ва сифат жиҳатидан юксалиб бормоқда. Хусусан, оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш, уларнинг моддий-техник базаси ва кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш, сўз ва матбуот эркинлиги, фикрлар хилма-хиллигига эришиш, фуқароларимизнинг ахборот олиш, ўз фикрини эркин ифода этиш борасидаги конституциявий ҳуқуқларини таъминлаш ҳамда давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги муносабатларни янада мустаҳкамлаш бўйича муҳим ишлар амалга оширилаётган бир вақтда, улар билан давлат ҳокимиятининг бир тармоғидаги муҳим йўналиш бўлмиш ҳуқуқ-бузарликларни олдини олишда самарали ҳамкорликни амалга ошириш давр талабидир.

Жумладан оммавий ахборот воситалари жамият ижтимоий ҳаётида қонун устуворлигини, давлат бошқарувида очиқлик, ошкоралик ва шаффофликни таъминлашда ҳамда тўла қонли жамоатчилик назоратини амалга оширишда, фуқароларнинг ўзи истаган ахборотни излаш, олиш ва уни тарқатишдек конституциявий ҳуқуқини рўёбга чиқаришда, бир сўз билан айтганда, демократик-ҳуқуқий давлатда фуқаролик жамиятининг энг муҳим институтларидан бири сифатида алоҳида ўрин эгаллайди ҳамда аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий

5 Чичановский А.А. Взаимодействие СМИ и властных структур в условиях модернизации российского общества (политологический анализ). Дисс. докт. полит. наук. – М., РАГС, – 1995.

6 Пименова Ю. Проблемы взаимодействия СМИ и государства в России. – М., Газета. – 2015. – №5.

маданиятини юксалтиришга қаратилган тадбирларда уларнинг имкониятларидан кенг фойдаланиш ўзининг ижобий натижасини беради. Бошқача айтганда, давлат органларининг оммавий ахборот воситалари билан самарали ҳамкорлиги жамият аъзоларининг маънавий-ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий ва маданий савияси ҳамда даражасини юксалтиришга хизмат қилади. Бунинг учун, улар ўртасидаги ҳамкорликни ҳуқуқий таъминлаш, энг манфаатли алоқалар учун шарт-шароитлар яратилиши лозим⁷. Хусусан, қайд этилганидек, ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг оммавий ахборот воситалари билан ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга оид муносабатларда ўзаро самарали ҳамкорлигини ташкил этишни аслида бугунги замоннинг ўзи тақозо этмоқда десак муболаға бўлмайди. Сабаби, бугунги глобаллашув даврида жамиятда тинчлик-осойишталикни таъминлаш нафақат мамлакатимизда балки, дунё тараққиётида муҳим ўрин эгаллайди.

Таъкидлаш лозимки, ушбу ҳамкорлик бошқа фуқаролик жамияти институтлари билан мазкур йўналишда амалга ошириладиган ҳамкорлик-лардан бир қанча ўзига хос афзалликлари билан фарқ қилади. Масалан, мазкур ҳамкорликнинг ўзига хослиги ва афзалликларидан бири бу – бир вақтнинг ўзида ўнлаб, юзлаб, минглаб, ҳаттоки, миллионлаб инсонларга профилактик таъсир кўрсатиш имкониятига эгалигидир. Яъни, бунда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошираётган субъектлар газета ва журналларда мақолалар чоп этиш, профилактик мазмун ва тарбиявий аҳамиятга эга бўлган китобларни нашр этиш, телевидениеда кўрсатувлар, фильмлар намойиш қилиш, радиода эшиттиришлар ташкил қилиш орқали бир вақтнинг ўзида кўплаб аҳолига профилактик таъсир кўрсатиш имкониятига эга бўладилар. Ва шу билан бирга мазкур жараёнларда ўз ўрнида кам куч, вақт ва маблағ сарфланади. Бир соатлик телекўрсатув орқали минглаб фуқароларга профилактик таъсир кўрсатиш учун ўн нафар кишининг меҳнати кифоя бўлса, айнан шу бир соатлик вақт оралиғида индивидуал профилактикани амалга ошириб, минглаб фуқароларга профилактик таъсир кўрсатиш учун юзлаб ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматлари ходимларининг меҳнати талаб этилади. Агар бу бир киши томонидан амалга оширилса, бунинг учун ойлаб, йиллаб вақт сарфланиши мумкин. Бу борада маблағ сарфланиш ҳажми ҳам худди шу суръатда ошиши кузатилади. Бир сўз билан айтганда, мазкур субъектларнинг ушбу йўналишдаги ҳамкорлик муносабатлари бошқа фуқаролик жамияти институтлари билан ушбу йўналишда амалга

7 Бир қатор хорижий мамлакатлар олимларининг тадқиқотларида мазкур масалага алоҳида эътибор қаратилган. Қўшимча маълумот олиш учун қаранг: Гриб В.В. Взаимодействие органов государственной власти и институтов гражданского общества в Российской Федерации: Автореф. дис. докт. юрид. наук; Гриб В.В. СМИ как институт гражданского общества // Информационное право, 2010. – № 1; Гринберг Р.С., Дейкин А.И. Проблемы независимости СМИ в России: экономический и политический аспекты / [Электронный ресурс]. www.r-reforms.ru; Динамика политического мышления в современном дискурсивном пространстве: власть и СМИ / Под ред. О.Н.Дубровской. – Саратов: Науч. кн., 2008; Куликова С.А. Теоретико-правовая модель конституционного запрета цензуры // Право: история, теория, практика: материалы междунар. заоч. науч. конф. – СПб.: Реноме, 2011; Куликова С.А. Конституционный запрет цензуры: понятие, признаки и гарантии // Информационное право. – М., 2011. – № 2.

ошириладиган ҳамкорликка нисбатан ўзига хос афзалликлари билан ажралиб туради.

Мазкур ҳамкорликнинг муҳимлиги хусусида яна шуни ҳам қайд этишимиз мумкинки, юртимизда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда унинг бир йўналиши бўлган жамиятдаги ижтимоий муносабатлар субъектларини турли ахборот хуружидан ҳимоя қилиш ҳам алоҳида аҳамият касб этади ва мазкур жараёнларда ушбу субъектлар ҳамкорлигининг ўрни беқиёсдир. Хусусан, Ш.У. Якубов тўғри таъкидлаганидек, давлат органлари оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорликка киришар экан, мамлакат ҳудудида ахборот хавфсизлигини таъминлаш масаласига жиддий эътибор қаратиши лозим. Икки субъект ўртасидаги ўзаро муносабатларда ҳам жамиятда ахборот хавфсизлигини таъминлаш алоҳида йўналишлардан бири сифатида белгиланиши шарт. Чунки ахборот хавфсизлиги – жамиятда янги ва замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ривожлангани сари долзарблиги ортиб борадиган жиддий масаладир⁸. Ўзбекистон Республикасининг «Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида»ги қонунининг 12-моддаси-да ҳам давлатнинг ахборот хавфсизлигини таъминлашдаги сиёсатини акс эттирадиган қуйидаги норма мавжуд: «Ахборот хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги давлат сиёсати ахборот соҳасидаги ижтимоий муносабатларни тартибга солишга қаратилган бўлади ҳамда шахс, жамият ва давлатнинг ахборот борасидаги хавфсизлигини таъминлаш соҳасида давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг асосий вазифалари ҳамда фаолият йўналишларини, шунингдек фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари ва бошқа нодавлат ношаро ташкилотларининг, фуқароларнинг ўрни ва аҳамиятини белгилайди»⁹.

Шу билан бирга айтиш мумкинки, ҳозирги кунда мамлакатимизда давлат томонидан оммавий ахборот воситаларини қўллаб-қувватлашнинг қатор механизмлари мавжуд, яъни давлат томонидан улар фаолияти учун ҳуқуқий асослар яратилиб, ташкилий тузилмалар жорий этилган ҳамда уларни моддий ва молиявий қўллаб-қувватлашнинг мақбул механизмлари жорий этилган. Лекин, олиб борилган таҳлиллар бугунги кунда ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда оммавий ахборот воситалари сифатида фаолият юритаётган фуқаролик жамияти институтлари билан янада самарали ҳамкорликни ташкил этиш учун ҳамкорликнинг ҳуқуқий асосларига, яъни, мазкур ҳамкорликнинг ҳуқуқий асосларни такомиллаштиришга аҳамият бериш лозимлигини кўрсатмоқда. Хусусан, давлат органларининг оммавий ахборот воситалари билан самарали ҳамкорлик муносабатларининг ҳуқуқий механизмларини чуқур таҳлил қилиш ҳамда мазкур соҳадаги қонунчиликни янада такомиллаштириш учун илмий жиҳатдан асосланган таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш лозим. Бошқача айтганда, бугунги кунда мамлакатимизнинг жорий қонунчилигида давлат органлари ва

8 Якубов Ш.У. Давлат ва фуқаролик жамияти институтлари ҳамкорлигининг ҳуқуқий механизмлари. Монография. Т. 2018 й. – Б.67.

9 Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси. – 2003. – № 1. 2-модда.

фуқаролик жамияти институтларининг ўзаро ҳамкорлигига оид бир қанча қоидаларнинг мавжудлигини алоҳида эътироф этиш лозим. Лекин, олиб борилган ўрганишлар ва бугунги замон талабларидан келиб чиқиб айтадиган бўлсак, мазкур муносабатларнинг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштириш мақсадга мувофиқдир.

Жумладан, мазкур йўналишда тадқиқот олиб борган мутахассислар, хусусан, Ш.У. Якубов, оммавий ахборот воситалари ва давлат ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик ҳуқуқий механизмларини яратишга оид жиддий изланишлар олиб бориш мақсадга мувофиқ. Чунки, ҳозирга қадар мазкур муносабатларнинг ҳуқуқий асослари талаб даражасида шаклланмаган; давлат ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ҳамкорликни тартибга солувчи алоҳида қонун мавжуд эмас¹⁰ деб, қайд этган бўлса, Б.И. Латипов, давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ҳамкорликнинг аниқ ҳуқуқий механизмлари, шу жумладан, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва оммавий ахборот воситалар ҳамкорлигини усул ҳамда шакллари акс эттирувчи ҳуқуқий нормаларни ҳам мустаҳкамловчи алоҳида қонун қабул қилиниши айни муддао бўлар эди¹¹ деган таклифни илгари суради. Биз ҳам мазкур муаллифлар фикрини қўллаб қувватлаймиз ва бугунги мамлакатимиз ижтимоий ҳаётидаги реал эҳтиёжлардан келиб чиққан ҳолда ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда оммавий ахборот воситалари билан ўзаро ҳамкорлигининг ҳуқуқий механизмларини янада бойитиш бўйича изланишлар олиб бориш, бир сўз билан айтганда, мазкур ҳамкорликнинг замонавий ва мукамал ҳуқуқий асосларини доимий равишда такомиллаштириб бориш лозим деб ҳисоблаймиз.

Шу нуқтаи-назардан келиб чиқиб айтиш мумкинки, Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»¹²ги қонунининг 21-моддаси «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқароларнинг ҳуқуқбузарликлар профилактикасидаги иштироки» деб номланиб, унга асосан, «нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролар ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширувчи ҳамда унда иштирок этувчи органлар ва муассасаларга кўмаклашиш ва зарур ёрдамни кўрсатиш йўли билан ҳуқуқбузарликлар профилактикасида иштирок этиши мумкин» деб белгиланган. Назаримизда, мазкур нормада келтирилган қоидани янада бойитиш мақсадга мувофиқдир. Хусусан, қайд этилган модданинг номланишини ва ички мазмунини бугунги кунда мамлакатимизда оммавий ахборот воситаларининг давлат ва жамият ҳаётидаги роли ва мавқеини инобатга олган ҳолда ҳамда уларнинг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда давлат

10 Якубов Ш.У. Давлат ва фуқаролик жамияти институтлари ҳамкорлигининг ҳуқуқий механизмлари. –Т., 2018. – Б. 65, 67.

11 Латипов Б.И. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва фуқаролик жамияти институтларининг ўзаро ҳамкорлигини такомиллаштириш. ю.ф.б.ф.д. (PhD) диссертацияси. – Т. 2019. – Б.88-89.

12 Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

органлари билан ҳамкорлигининг ҳуқуқий асосларини бойитиш мақсадида ушбу модданинг номланиши ва ички мазмунига «оммавий ахборот воситалари» жумлаларини ҳам киритиш ва модданинг номланишини «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, оммавий ахборот воситалари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқароларнинг ҳуқуқбузарликлар профилактикасидаги иштироки» деб номлаш мақсадга мувофиқдир. Чунки, бугунги кунда биргина бизнинг мамлакатимизда эмас, балки, жаҳонда оммавий ахборот воситаларининг ўрни ва нуфузи муҳим аҳамият касб этади ҳамда улар жамият ижтимоий ҳаётининг муҳим субъектларидан бири ҳисобланади. Мазкур ўзгартиришнинг киритилиши эса, оммавий ахборот воситаларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда давлат органлари билан ҳамкорлигининг ҳуқуқий асосларини бойишига хизмат қилади.

Шу билан бирга, мамлакатимизда давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари соҳасидаги қонун ҳужжатларининг таҳлили шуни кўрсатадики, ушбу соҳадаги муносабатларни тартибга солувчи ўндан ортиқ махсус қонунлар қабул қилинганлигига қарамадан, давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ҳамкорликни тартибга солувчи алоҳида қонун мавжуд эмас. Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»¹³ги қонунида ҳам давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги муносабатларни ташкил этиш ҳамда амалга ошириш тартибини белгилайдиган нормалар акс этмаган. Бу давлат томонидан оммавий ахборот воситаларини қўллаб-қувватлаш ва бошқа шакллардаги ҳамкорлик муносабатлари асосан, қонуности ҳужжатлари орқали тартибга солинаётганини англатади. Шу нуқтаи-назардан, ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда оммавий ахборот воситалари билан ўзаро ҳамкорлигининг ҳуқуқий асосларини янада бойитиш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг 1997 йил 26 декабрда (2007 йилда янги таҳрирда) қабул қилинган «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»¹⁴ги қонунини «Оммавий ахборот воситаларининг ҳамкорлиги» деб номланган 5²-модда билан тўлдириш ва мазкур моддада «Оммавий ахборот воситалари жамият ва давлат ҳаётидаги энг муҳим масалаларда давлат органлари ва ташкилотлар, фуқаролик жамияти институтлари билан ўзаро ҳамкорлик қилади» деб қайд этиш мақсадга мувофиқдир. «Оммавий ахборот воситаларининг жамият ва давлат ҳаётидаги энг муҳим масалаларда» жумласи ўз ўрнида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишни ҳам қамраб олади. Қолаверса, мазкур қонун оммавий ахборот воситалари учун Ўзбекистон Республикаси Конституциясидан кейинги асосий ҳуқуқий ҳужжат бўлиб ҳисобланади. Бу эса, ҳамкорлик субъектлари ўртасидаги ўзаро самарали муносабатларни амалга оширишда ўзининг ижобий натижасини беради. Хусусан, мамлакатимиз ижтимоий ҳаётидаги ушбу субъектлар тинчлик ҳамда осойишталик энг олий неъматлардан эканлигини тўғри тушуниб етишади.

13 Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

14 Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

Шунингдек, мазкур ҳамкорлик иштирокчиларининг касбий тайёргарлигини, яъни ҳамкорлик субъектларида, хусусан, фуқаролик жамияти институтларида тегишли тажриба, кўникма ва ҳамкорликни амалга ошириш учун зарур билимларни таъминлаш ҳамда ҳамкорликни бошқариш ва мувофиқлаштириш, расмиятчилик, юзаки, хўжакўрсинга тадбир ўтказишни олдини олиш ҳамда уларда ижтимоий шериклик маданиятини шакллантириш учун юқорида қайд этилган давлат органлари ва фуқаролик жамияти институтлари, хусусан, Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги билан биргаликда «Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси», «Мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди», «Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси», «Электрон оммавий ахборот воситаларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди» ва бошқа қатор оммавий ахборот воситалари фаолиятига доир иш юритадиган фуқаролик жамияти институтлари билан ҳуқуқбузарликларни олдини олишда самарали ҳамкорликларни амалга ошириш учун «ҳамкорлик меморандумлари»ни имзолашлари ва мазкур имзоланган меморандумларда:

биринчидан, ушбу ҳамкорликни ҳуқуқий тартибга солиш асосларини;

иккинчидан, мазкур ҳамкорликни амалга ошириш механизмларини;

учинчидан, ушбу ҳамкорликда иштирок этувчи субъектларнинг ижтимоий-ҳуқуқий кафолатларини белгилаб беришлари мақсадга мувофиқдир.

Шу билан бирга, мазкур ҳамкорлик меморандумлари асосида ҳуқуқбузарликларни олдини олиш фаолиятларини ташкил этишга оид «қўшма режа»лар ва «қўшма дастур»лар ишлаб чиқиш ва улар асосида тегишли тадбирларни амалга оширишлари мақсадга мувофиқдир. Хусусан, мазкур жараёнларни давом эттирган ҳолда қайд этилган ва биз номини қайд этмаган ҳамда оммавий ахборот воситалари соҳасида фаолият юритаётган фуқаролик жамияти институтларининг маҳаллий тузилмалари билан ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг қуйи тизимларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда истиқболли ҳамкорлик муносабатларини ташкил этишлари ўзининг ижобий натижасини беради.

Хулоса сифатида айтишимиз мумкинки, ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда оммавий ахборот воситалари билан самарали ҳамкорлигини ташкил этишда мамлакатимиз жорий қонунчилигида давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари ҳамкорлигининг ҳуқуқий механизмларини ҳамда шаклларини янада кенгроқ ёритилиши мақсадга мувофиқдир. Сабаби, бугунги кунда мазкур субъектлар ҳамкорлигининг ҳуқуқий механизмлари мукамал эмас, субъектларнинг зарурий билим ва тажрибалари етишмайди, амалга ошириладиган тадбирларда расмиятчилик, тадбирларни юзаки ўтказиш каби ҳолатлар мавжуд. Шу ва шу каби муаммоларни ҳал этиш учун қуйидаги ишларни амалга ошириш лозим:

биринчидан, ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизматларининг ҳуқуқбузарликларни олдини олишда оммавий ахборот

воситалари билан ҳамкорлигида тегишли натижалар қайд этиб, ўртак бўлиб келаётган оммавий ахборот воситаларини давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг ҳуқуқий механизмларини ҳамда шаклларини янада аниқ белгилаш:

иккинчидан, Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»¹⁵ги қонунига оммавий ахборот воситаларини ҳуқуқбузарликларни олдини олишдаги фаолиятини давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг асосий йўналишлари ҳамда ҳуқуқий механизмларини белгиловчи алоҳида модда киритиш;

учинчидан, ҳуқуқбузарликларни олдини олишда давлат органлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ҳамкорликнинг аниқ ҳуқуқий механизмлари, жумладан, давлат томонидан молиявий ёрдам бериш шакллари, оммавий ахборот воситаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлашда давлат томонидан турли имтиёз ва преференциялар беришнинг ҳуқуқий механизмларини янада аниқ белгилаш.

References:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сон Фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.
3. *Мирзиёев Ш.М.* Ички ишлар органлари фаолияти тизимида мавжуд муаммо ва камчиликлар, истиқболдаги вазифалар // *Халқ сўзи*, 2017 йил 10 февраль.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2896-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.
5. *Чичановский А.А.* Взаимодействие СМИ и властных структур в условиях модернизации российского общества (политологический анализ). Дисс. докт. полит, наук. – М., РАГС, – 1995.
6. *Пименова Ю.* Проблемы взаимодействия СМИ и государства в России. – М., Газета. – 2015. – №5.
7. Бир қатор хорижий мамлакатлар олимларининг тадқиқотларида мазкур масалага алоҳида эътибор қаратилган. Қўшимча маълумот олиш учун қаранг: Гриб В.В. Взаимодействие органов государственной власти и институтов гражданского общества в Российской Федерации: Автореф. дис. докт. юрид. наук; Гриб В.В. СМИ как институт гражданского общества // *Информационное право*, 2010. – № 1;

15 Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

Гринберг Р.С., Дейкин А.И. Проблемы независимости СМИ в России: экономический и политический аспекты / [Электронный ресурс]. www.r-reforms.ru; Динамика политического мышления в современном дискурсивном пространстве: власть и СМИ / Под ред. О.Н.Дубровской. – Саратов: Науч. кн., 2008; Куликова С.А. Теоретико-правовая модель конституционного запрета цензуры // Право: история, теория, практика: материалы междунар. заоч. науч. конф. – СПб.: Реноме, 2011; Куликова С.А. Конституционный запрет цензуры: понятие, признаки и гарантии // Информационное право. – М., 2011. – № 2.

8. Якубов Ш.У. Давлат ва фуқаролик жамияти институтлари ҳамкорлигининг ҳуқуқий механизмлари. Монография. Т. 2018 й. – Б.67.

9. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси. – 2003. – № 1. 2-модда.

10. Якубов Ш.У. Давлат ва фуқаролик жамияти институтлари ҳамкорлигининг ҳуқуқий механизмлари. –Т., 2018. – Б. 65, 67.

11. Латипов Б.И. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва фуқаролик жамияти институтларининг ўзаро ҳамкорлигини такомиллаштириш. ю.ф.б.ф.д. (PhD) диссертацияси. – Т. 2019. – Б.88-89.

12. Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

13. Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

14. Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.

15. Ўзбекистон Республикасининг «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси – <http://Lex.uz>.